

Urvalsprovet i kulturforskning 22.5.2020 kl. 14.00–16.00

Förhandsmaterial

Lehtola, Veli-Pekka: Sámi histories, colonialism, and Finland, i publikationen Arctic anthropology Volume 52, Number 2. 2015. Published by University of Wisconsin Press, 22–36.

Hübinette, Tobias: 'Words that Wound': Swedish Whiteness and Its Inability to Accommodate Minority Experiences, i verket Kristín Loftsdóttir, Jensen, Lars, toim. (2012): Whiteness and postcolonialism in the Nordic Region: exceptionalism, migrant others and national identities, 43–56. Taylor & Francis.

Ania Loombas verk Colonialism/Postcolonialism, 2. upplagan 2005 eller 3. upplagan 2015. materialet.

- Kapitel 1, Situating Colonial and Postcolonial Studies: läs underkapitlet "Defining the terms: colonialism, imperialism, neo-colonialism, postcolonialism"; "From colonialism to colonial discourse"; "Colonial discourse"
- Kapitel 2, Colonial and Postcolonial Identities: läs underkapitel "Constructing racial and cultural difference"

Anvisningar

- Skriv dina provsvar i ett skilt svarsdokument. Ladda ner svarsdokumentet från sidan med anvisningarna för urvalsprovet, samma sida som du laddade ner detta provdokument från.
- Skriv dina provsvar på svenska eller på finska. Svar som har skrivits på andra språk bedöms inte.
- Vid bedömningen beaktas förmågan att gestalta helheter, att använda exakta begrepp, att uttrycka sig tydligt och att dryfta centrala frågor inom fackområdet. I provet bedöms därtill din förmåga att tillämpa dina kunskaper om centrala frågor inom fackområdet till det givna materialet.

Poäng

Urvalsprovet poängsätts på skalan 0–60.

Del	Du kan få	Du kan bli antagen bara om du får
1	0–30 poäng	minst 20 poäng
2	0–30 poäng	minst 20 poäng
Totalt	0–60 poäng	

Om du får färre än minimipoäng för ett avsnitt, bedöms inte dina svar i de övriga avsnitten.

Delar 1 och 2 baserar sig på materialet som delas ut vid provtillfället:

- Del 1. Text (vidfogad, s.2): Svinhufvud, Leena, 2019. En ring från Lappland. Pirta 1/2019, 33.
- Del 2. Bildmaterial (vidfogat, s. 3–4): Bilderna 1–2. Kara Walkers verk A Subtlety, or the Marvelous Sugar Baby (2014) (Bilder: Kari Soinio)

Sätt dig noggrant in i materialet. Skriv dina svar tydligt i essäform genom att använda ett korrekt språk och hela meningar, inte punktlistor. Svara på båda frågorna.

DEL 1. Svara utifrån textmaterialet (0–30 poäng)

Analysera ur kolonialismens perspektiv hur Leena Svinhufvuds text (s. 2) skildrar lapplandsringens historia. För analysen kan du utnyttja Veli-Pekka Lehtolas artikel *Sámi Histories, Colonialism, and Finland* i publikation *Arctic Anthropology* Volume 52, Number 2. 2015. Published by University of Wisconsin Press, 22–36.

Utrymme till svaret: en sida (Times New Roman, 12 pt, radavstånd 1) eller 500 ord.

Textavsnitt

ETT SMYCKE BERÄTTAR EN HISTORIA

Text Leena Svinhufvud

En ring från Lappland

KALEVALA KORU har haft flera lapplandsringar i sitt sortiment (modellerna 1459 och 1465). En silverring av samma typ från 1800-talet, med ursprung i Lappland, är ett av få äkta samiska föremål i Designmuseets samling. Ur designperspektiv representerar ringen på ett intressant sätt såväl serieproduktion som unikt hantverk. Som en lokal hantverksprodukt är ringen unik, men å andra sidan tillverkades likadana ringar eventuellt i stora kvantiteter för försäljning. Ringen kan alltså jämföras med designföremål.

Motsvarande ringar har i stor utsträckning använts på de samiska områdena i Finland, Sverige och Norge från och med 1700-talet, och ett stort antal ringar har bevarats på nordiska museer. För samerna, som levde nomadliv, var ringarna och andra silverföremål rörlig valuta, bytesvaror. Ringarna har också haft en annan funktion. Länkarna som hänger i öglorna klingar när de är i rörelse och man trodde att ljudet skyddade mot ondska.

Smyckena tillverkades av lokala smeder och var värdeföremål som gick i arv från generation till generation. Typiska produkter för samekulturen, såsom silversmycken, tillverkades också för besökare som minnen av den avlägsna platsen och den främmande kulturen.

Ringens av förgyllt silver som finns på Designmuseet är grovt bearbetad. Utöver de klingande länkarna har ytan dekorerats med gropar och skåror. Ringen har inga stämplor och vi vet inte vem som tillverkat den och var. Men dess färd till museets samling är synnerligen spännande. Lapplandsringen var ett av föremålen på Finlands första konstindustriella utställning i Helsingfors år 1881. Ringen nämns i museets första tryckta samlingskatalog från samma år, med inventarienummer D35.

Greve Carl Robert Mannerheim (1835–1914), marskalk Mannerheims pappa, hade lånat ut lapplandsringen för utställningen. I utställningen ingick också några andra samiska föremål som tillhörde honom och en hel del annat – bland annat möbler, porslinsföremål och en isbjörnsfäll. Greve Mannerheim var affärsman. Han hade nyligen gått i konkurs och förlorat sitt företag och sin egendom och det verkar som om han utnyttjade utställningen som en möjlighet att sälja släktklenoder och egna samlingar.

På utställningen år 1881 förevisades en brokig mångfald av möbler, konst och antikföremål både från Finland och från utlandet. Dessa representerade många tidsperioder och stilar. Konstflitföreningen i Finland skaffade ringen och många andra föremål till sin samling. År 1873 hade föreningen grundat Konstindustrimuseet, som sedermera blev Designmuseet. När föremål skaffades till museet på den tiden utgjorde finskheten eller ursprunget inte ett valkriterium, till skillnad från idag. Till museet, som användes som undervisningssamling, skaffades föremål som berättade om andra kulturer och gav exempel på aktuella produktionsmetoder ute i världen.

Vilket förhållande hade greve Carl Robert Mannerheim till den samiska kulturen? De bildade finlandssvenska klasserna, som var aktiva i föreningen, försåg museets samlingar med föremål som representerade god smak. Enligt den topelianska uppfattningen, som rådde i slutet av 1800-talet, hörde samerna inte till det finska folket. I det hänseendet representerade lapplandsringen en exotisk och främmande kultur. Silversmycket, som möjligtvis har förvärvats under en lapplandsresa, visar att samisk materiell kultur uppskattades redan då.

Författaren är konsthistoriker och arbetar som museilektor vid Designmuseet.
PIRTA 1/2019 33

DEL 2. Svara utifrån bildmaterialet (0–30 poäng)

Den amerikanska konstnären Kara Walker skapade installationen på bilden (s. 3–4) sommaren 2014 i New York i sockerfabriken Domino, där verksamheten hade upphört. Den stora skulpturen föreställer en naken svart kvinna i sfinxposition, som har en huvudduk som enda klädesplagg. Skulpturen är gjord av vitt socker, plast och polystyren. Den är ungefär 23 meter lång och som högst är den ungefär 10 meter hög. Omkring 40 000 kilo socker användes för att skapa konstverket. Väggar som omgärdar konstverket var fortfarande täckta av melass efter verksamheten i sockerfabriken och den sirapsaktiga doften blev en del av verket.

Analysera konstverket utifrån bilderna med hjälp av begreppen rasifiering och kolonialism.

Utrymme till svaret: en sida (Times New Roman, 12 pt, radavstånd 1) eller 500 ord.

BILDMATERIAL

Bild 1. Kara Walkers verk *A Subtlety, or the Marvelous Sugar Baby* (2014) (Bild: Kari Soinio)

Bild 2. Kara Walkers verk A Subtlety, or the Marvelous Sugar Baby (2014) (Bild: Kari Soinio)

Bedömningskriterier

DEL 1.

1. Analyserar själva ringen: deskription, funktion (bytesmedel, religiös funktion o.d.). – 5 p.
2. Allmän karaktärisering av kolonialism, hur den anknyter till ämnet – 5 p.
3. Analys av samernas ställning och den historiska kontext som samiskhet har i förhållande till den här ringen – 5 p.
4. Berättelsen om förvärvet av ringen – Mannerheim, exotik, modell för Kalevala-korus ringar. Analys av varför den skaffades; övervägande och analys – 5 p.
5. Kolonialismens tillämpbarhet på samernas öde, "övertalningskolonialism", "finsk kolonialism", ägandeförhållanden, handel – 5 p.
6. Jämförelse av artiklarna, analys, tydlighet, logisk följdriktighet – 5 p.

DEL 2.

Bildtema: genus/kvinnobild, undergiven kroppshållning/ställning som tjänare (huckle), nakenhet/sexualitet/erotisering/sårbarhet, sfinxens betydelser (makt, skapad genom slavarbete, antik och egyptisk bildhistoria, djur och människa), förhållandet mellan verket och de åskådare som syns på fotografiet – 5 p.

1. Tidslighet: Afrikas, Karibiens och USA:s historia och nutid, tidskurva och kopplingar till historien, nutidskulturella fenomen – 5 p.
2. Kolonialismen: Maktförhållandena mellan Europa och övriga världen; förtryck, slaveriets historia; ekonomi, klassförhållanden och arbete/kapitalism; postkolonial diskussion – 5 p.

3. Materialitet och rum: sockrets historia och nutida kulturella betydelser ("kolonivara", näringsvärde); verkets namn och sötmans metaforiska könade betydelser; vitt stoff i en svart kvinnas presentation; fabrikslokal, rummet som fängelse; verkets omfång och doft/mångsinnlighet – 5 p.
4. Rasifiering: historia, nuläge och kopplingar till kolonialismen, rasifiering och våld, rasifiering som process, rasism och "rasläror", rasifierande stereotyper – 5 p.
5. Analysens uppbyggnad och logik, argument som används samt språkets klarhet och korrekthet – 5 p.